

Mirosław Sitarz

DWADZIEŚCIA LAT ISTNIENIA STOWARZYSZENIA KANONISTÓW POLSKICH

W 2010 r. przeżywamy dwudziestolecie działalności Stowarzyszenia Kanonistów Polskich. Jest to okazja do spojrzenia wstecz i przypomnienia, w jaki sposób powstało SKP, jaka jest struktura, jakie są jego statutowe cele i jak w ciągu tego okresu przebiegała ich realizacja¹.

1. Geneza Stowarzyszenia

Inicjatywa założenia Stowarzyszenia Kanonistów Polskich została podjęta w 1989 r. po wejściu w życie ustawy o stosunku państwa do Kościoła katolickiego z 17 maja 1989 r.² Projekt przedłożył ks. prof. Józef Krukowski podczas konferencji Sekcji Prawa Kanonicznego przy Konferencji Episkopatu Polski we wrześniu 1989 r. w Lublinie, która powierzyła mu kontynuację przygotowań.

Wypełniając ten mandat ks. prof. J. Krukowski zaprosił zainteresowanych kanonistów z całej Polski, którzy jako Komitet Założycielski w dniu 12 listopada 1990 r. w Lublinie uchwalili statut **Stowarzyszenia Kanonistów Polskich** i dokonali wyboru Zarządu. W skład 26 osobowego komitetu założycielskiego weszli: †Bp prof. P. Hemperek, †Ks. dr H. Bieńkowski, Ks. dr B. Cieślak, †Ks. prof. J. Dudziak, Ks. prof. W. Góralski, Ks. doc. E. Górecki, Ks. dr J. Gręźlikowski, †Ks. doc. H. Karbownik, Ks. dr S. Kośnik, Ks. prof. J. Krukowski, Ks. dr J. Krzywda, Ks. mgr lic. Z. Landowski, Ks. dr F. Lempa,

---

¹ Funkcjonowanie SKP w pierwszym dziesięcioleciu zostało scharakteryzowane w Biuletynie SKP nr 13 (2000), s. 6-10.

² *Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej*, 17 V 1989, Dz. U. 1989, nr 29, poz. 154.

†Ks. prof. M. Myrcha, Ks. dr S. Nasiorowski, †Ks. prof. P. Pałka, Ks. prof. T. Pieronek, Ks. dr F. Przytuła, †Ks. dr M. Rubak, Ks. mgr lic. J. Sądej, Ks. prof. R. Sobański, Ks. doc. M. Stasiak, Ks. dr M. Szczepański, Ks. dr R. Szychmiller, Ks. lic. J. Szubka i Ks. dr R. Wawro.

W skład Zarząd weszli:

- Prezes – Ks. prof. dr hab. Józef Krukowski
- Wiceprezes – Ks. prof. dr hab. Jan Dudziak
- Sekretarz – Ks. dr Ryszard Szychmiller
- Członek Zarządu – Ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski
- Członek Zarządu – Ks. dr Stefan Kośnik

Głównym celem, jaki wówczas podjął Zarząd, było uzyskanie dla Stowarzyszenia osobowości prawnej na forum kościelnym i państwowym. Efektem starań w tej sprawie była aprobata statutu Stowarzyszenia przez Konferencję Episkopatu Polski na plenarnym posiedzeniu 29 listopada 1990 r., potwierdzona przez Przewodniczącego KEP Józefa Kardynała Glempa dekretem z dnia 15 lutego 1991 r. Następnie na mocy orzeczenia Sądu Wojewódzkiego w Lublinie z dnia 15 maja 1991 r. Stowarzyszenie to uzyskało status stowarzyszenia zarejestrowanego na forum państwowym.

2. Cel Stowarzyszenia

Stowarzyszenie posiada siedzibę w Lublinie. Prowadzi działalność na terenie całego kraju. Jego celem jest rozwój i upowszechnianie nauki prawa kanonicznego oraz budowanie wspólnoty kanonistów zaangażowanych w różnych instytucjach kościelnych w kraju i zagranicą.

Cele te są osiągnane przez:

- wspieranie kontaktów między kanonistami i innymi pracownikami instytucji kościelnych,
- organizowanie sympozjów i innych form pogłębiania wiedzy przez kanonistów i pracowników instytucji kościelnych,
- wydawanie biuletynu i innych publikacji,

- współpracę z Konferencją Episkopatu Polski, ze stowarzyszeniami kanonistów w innych krajach oraz z instytucjami naukowymi i kościelnymi.

3. Działalność Stowarzyszenia

Dotychczas Stowarzyszenie:

- nawiązało współpracę ze stowarzyszeniami lub przedstawicielami kanonistów: Białorusi, Czech, Francji, Kanady, Litwy, Niemiec, Słowacji, Ukrainy, USA, Włoch i Węgier.
- wydało 22 numery *Biuletynu Stowarzyszenia Kanonistów Polskich*, którego celem jest pogłębianie łączności między członkami Stowarzyszenia.
- każdego roku na wiośnię we współpracy z oficjałem Sądu Metropolitalnego w Warszawie organizowało jednodniowy zjazd szkoleniowy dla pracowników sądów kościelnych (np. pierwsze takie spotkanie odbyło się 7 maja 1992 r. poświęcone *prawnym aspektom relacji państwo-Kościół. Prawo a moralność* to temat drugiego zjazdu, który odbył się 10 listopada 1992 r. W 1994 r. 24 października na zjeździe rozważane były kwestie dotyczące ochrony praw rodziny i stowarzyszeń wiernych. Przebieg procesu beatyfikacyjnego na terenie diecezji to przedmiot spotkania, które odbyło się 16 października 1995 r.). Zjazdy te przyczyniły się do zintegrowania pracowników sądów kościelnych.
- raz w roku, w różnych miastach diecezjalnych, Zarząd Stowarzyszenia organizuje za aprobatą biskupa diecezjalnego i we współpracy z kanonistami tej diecezji dwudniowe sympozja naukowe na aktualne tematy związane z życiem Kościoła w Polsce i w świecie, np.:
  - Kościół-Państwo w świecie współczesnym, Lublin 1-2 marca 1993 r.
  - Akcja Katolicka w Polsce, Wrocław 10-11 września 1996 r.
  - Zdolność do małżeństwa - osobowość kandydata, Olsztyn 16-17 września 1997 r.

- Demokratyczne państwo prawne a wartości chrześcijańskie w kulturze europejskiej. Doświadczenia i perspektywy, Lublin 24-27 września 1998 r.
- Systemy finansowania instytucji kościelnych w Europie, Sandomierz 13-14 września 1999 r.³
- Struktury terytorialne i personalne w Kościele. Zasady wzajemnej autonomii i współpracy, Przemysł 18-19 września 2000 r.
- Struktura i zadania kurii diecezjalnej, Warszawa-Praga 11-12 września 2001 r.⁴
- Struktury kolegialne w Kościele partykularnym, Tarnów 17-18 września 2002 r.⁵
- Religia i wolność religijna w Europie środkowo-wschodniej w perspektywie integracji europejskiej. Zorganizowana z okazji 10. rocznicy podpisania Konkordatu między Stolicą Apostolską i Polską, Lublin 1-2 września 2003 r.⁶

---

³ *Systemy finansowania instytucji kościelnych w Europie. Materiały Międzynarodowej Konferencji. Sandomierz, 13-14 września 1999 r.*, red. J. Krukowski, Lublin 2000.

⁴ *Struktura i zadania kurii diecezjalnej. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej w ramach obchodów Roku Prymasa Tysiąclecia przez Stowarzyszenie Kanonistów Polskich, Wydział Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Wydział Nauk Prawnych Towarzystwa Naukowego KUL oraz Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Warszawsko-Praskiej (Warszawa-Praga 11-12, 09, 2001)*, red. J. Krukowski, K. Warchałowski, Warszawa 2003.

⁵ *Struktury kolegialne w Kościele partykularnym. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kanonistów Polskich, Wydział Nauk Prawnych TN KUL i Wyższe Seminarium Duchowne w Tarnowie, Tarnów 17-18 września 2002*, red. J. Krukowski, T. Rozkrut, Tarnów 2004.

⁶ *Kultura i prawo. Materiały IV Międzynarodowej Konferencji na temat Religia i wolność religijna w państwach Europy Środkowo-Wschodniej w perspektywie integracji europejskiej, Lublin, 1-2 września 2003*, red. J. Krukowski, Lublin 2004.

- Kościół partykularny w Kodeksie Jana Pawła II, Lublin 8 grudnia 2003 r.⁷
- Współdziałanie Kościoła i państwa na rzecz rodziny, Łomża 6-7 września 2004 r.⁸
- *Ecclesia et Status*, Lublin 4 listopada 2004 r.⁹
- Ochrona funkcji prokreacyjnej rodziny, Sandomierz 7-9 września 2005 r.¹⁰
- Ochrona funkcji wychowawczej rodziny w prawie kanonicznym i w prawie polskim, Szczecin 4-5 września 2006 r.¹¹
- Zadanie nauczycielskie Kościoła wobec wyzwań XXI wieku, Radom 4-5 września 2007 r.¹²
- Konkordat Polski w 10 po ratyfikacji, Warszawa 10 kwietnia 2008 r.¹³

---

⁷ *Kościół partykularny w Kodeksie Jana Pawła II*, red. J. Krukowski, M. Sitarz, Lublin 2004.

⁸ *Współdziałanie Kościoła i państwa na rzecz małżeństwa i rodziny. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kanonistów Polskich, Wydział Nauk Prawnych TN KUL i Diecezję Łomżyńską, Łomża 6-7 września 2004*, red. J. Krukowski, T. Śliwowski, Łomża 2005.

⁹ *Ecclesia et Status. Materiały konferencyjne*, red. M. Sitarz, Lublin 2004.

¹⁰ *Ochrona funkcji prokreacyjnej rodziny*, red. A. Dziega, J. Krukowski, M. Sitarz, Sandomierz 2006.

¹¹ *Ochrona funkcji wychowawczej rodziny*, red. J. Krukowski, A. Maćkowski, Szczecin 2007.

¹² Dotychczas nie zostały opublikowane materiały z tej konferencji i współorganizatorzy z diecezji radomskiej, mimo wielu prośb nie wydrukowali bardzo ciekawych artykułów, do których się zobowiązali. Ks. prof. dr hab. S. Fundowicz ponownie przyrzekł że materiały te zostaną wkrótce opublikowane.

¹³ *Konkordat Polski w 10 lat po ratyfikacji. Materiały z konferencji*, red. J. Wroceński, H. Pietrzak, Warszawa 2008. Ponadto, w tym roku, pod patronatem Stowarzyszenia ukazała się publikacja zatytułowana: *O Sanctorum Mater*, red. W. Bar, L. Fiejdasz, Lublin 2008.

- 25-lecie promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego. Obowiązki i stosowanie w Polsce, Łódź 3-4 2008 r.¹⁴
- Zagadnienia międzywyznaniowe w realizacji misji uświęcającej Kościoła, Częstochowa 8-9 września 2009 r.¹⁵

4. Członkostwo

Stowarzyszenie składa się z członków honorowych i zwyczajnych. Członków honorowych powołuje Walne Zebranie na wniosek Zarządu za zasługi dla Stowarzyszenia. Aktualnie stowarzyszenie liczy 18. członków honorowych: Kardynał Tarcisio Bertone, Sekretarz Stanu Stolicy Apostolskiej i Jego Świątobliwości Benedykta XVI; Kardynał Józef Glemp – Prymas Polski Senior; Kardynał Henryk Gulbinowicz – Arcybiskup Senior Archidiecezji Wrocławskiej; Kardynał Zenon Grocholewski – Prefekt Kongregacji Edukacji Katolickiej; Abp Józef Kowalczyk – Prymas Polski, Metropolita Gnieźnieński; Abp Józef Michalik – Metropolita Przemyski Obrządku Łacińskiego, Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski; Abp Francesco Coccopalmerio – Przewodniczący Papieskiej Rady Tekstów Prawnych; Abp prof. dr hab. Andrzej Dzięga – Metropolita Szczecińsko-Kamieński; Abp dr Władysław Ziółek – Metropolita Łódzki; Abp dr Zygmunt Zimowski – Przewodniczący Papieskiej Rady ds. Zdrowia; Bp prof. dr Juan Ignacio Arrieta – Sekretarz Papieskiej Rady Tekstów Prawnych; Bp prof. dr hab. Kazimierz Romaniuk – Biskup Senior Diecezji Warszawsko-Praskiej; Bp dr Wiktor Skworc – Biskup Tarnowski; Bp prof. dr Sophronius Mudryj – Biskup Senior Diecezji Grekokatolickiej w Iwanofrankowsku; Bp dr Stanisław Stefanek – Biskup Diecezji Łomżyńskiej; Bp Antoni Dziemianko – Sekretarz Generalny Konferencji Biskupów Białorusi; Ks. prof. dr hab. Józef Krukowski – Prezes Stowarzyszenia Kanonistów Polskich.

---

¹⁴ *25-lecie promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego. Obowiązki i stosowanie w Polsce*, red. J. Krukowski, Z. Tracz, Łódź 2009.

¹⁵ *Zagadnienia międzywyznaniowe w realizacji misji uświęcającej Kościoła*, red. J. Krukowski, M. Sitarz, K. Dziub, Lublin 2010.

Członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia są osoby, które ukończyły studia prawa kanonicznego lub interesują się prawem kanonicznym z racji wykonywanych zadań, złożyły wniosek o przyjęcie do stowarzyszenia i zostały przyjęte przez Zarząd. W ubiegłym roku SKP liczyło 590 członków zwyczajnych będących obywatelami 10 państw.

W ubiegłym roku sprawozdawczym spośród członków honorowych Stowarzyszenia zmarł abp Zygmunt Kamiński, Metropolita Szczecińsko-Kamieński, a ze zwyczajnych ks. dr Józef Rapacz, Wicedyrektor Instytutu Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, a także trzech członków zginęło śmiercią tragiczną w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem. Byli to: bp prof. dr hab. Tadeusz Płoski, Biskup Polowy Wojska Polskiego, ks. inf. dr Zdzisław Król, kapelan Rodzin Katyńskich i ks. ppłk. mgr Jan Osieński, Sekretarz Biskupa Polowego Wojska Polskiego. W roku sprawozdawczym 2009/2010 w poczet Stowarzyszenia za aprobatą Zarządu SKP wstąpiło 27 nowych członków. Łącznie Stowarzyszenie liczy 609 członków honorowych i zwyczajnych.

5. Struktura Stowarzyszenia

Organami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie, Zarząd i Komisja Rewizyjna.

Walne Zebranie, które stanowią członkowie zwyczajni Stowarzyszenia, zwoływane jest przez Zarząd i odbywa się przynajmniej raz w roku na dorocznej sesji Stowarzyszenia. Walne Zebranie większością głosów uchwała budżet na następny rok, przyjmuje sprawozdanie z działalności Zarządu i wykonanie budżetu. Zarząd wybiera Walne Zebranie spośród osób posiadających przynajmniej stopień doktora prawa kanonicznego.

Zarząd Stowarzyszenia składa się z: prezesa, wiceprezesa, sekretarza i dwóch członków. Kadencja Zarządu trwa trzy lata. Zarząd kieruje sprawami Stowarzyszenia.

Prezes kieruje obradami Zarządu, czuwa nad wykonaniem uchwał Walnego Zebrania i Zarządu, reprezentuje Stowarzyszenie

na zewnątrz oraz podejmuje w jego imieniu zobowiązania majątkowe.

Sekretarz-skarbnik troszczy się o to, aby członkowie Stowarzyszenia byli powiadomieni o uchwałach Walnego Zebrania i postanowieniach Zarządu, prowadzi dokumentację działalności Stowarzyszenia, a także wydatków i wpływów.

Działalność Zarządu ocenia Komisja Rewizyjna składająca się z trzech członków, wybieranych na trzy lata przez Walne Zebranie.

6. Majątek Stowarzyszenia

Członkowie zwyczajni są zobowiązani do płacenia składek w wysokości ustalonej na Walnym Zebraniu.

Stowarzyszenie posiada własny majątek pochodzący ze składek członków oraz dotacji, ofiar i zapisów ze strony osób fizycznych i prawnych.